

11. SINIF

40
seans

TARİH

Stratejik Konu Özeti ✓

Testler ✓

Ünite Uygulama Testleri ✓

Soru Çözüm Videolu ✓

Akıllı Tahtaya Uyumlu ✓

Soru Sayısı: 1100

Sıtkı Çelik

MEB
Müfredatına
Uygun

■ **OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.**

Eski Turgut Özal Caddesi No: 22/101 34490 Başakşehir / İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00 Fax: (0212) 572 19 49

okyanusokulkitap.com www.akilliogretim.com

■ Yayın Yönetmeni

Mehmet Şirin Bulut

■ Yayın Editörü

Yasemin Güloğlu

■ Ders Editörü

Burcu Atabay

■ Akıllı Tahta Soru Çözümü

Sultan Kara

■ Dizgi ve Grafik

Okyanus Dizgi (T.K.)

■ Kapak Tasarım

Türk Mutfağı

■ Baskı Cilt

SEMERCİOĞLU MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

■ Yayıncı Sertifika No : **49697**

Matbaa Sertifika No : **35848**

■ ISBN: **978-605-7985-58-3**

■ İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Sevgili Öğrencimiz,

Millî Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda üzerinde durduğu hususlardan biri de değişen dünyanın gerektirdiği becerileri sağlayan, değişimin aktörü olacak öğrencilerin yetiştirilmesi için bütüncül ve yapısal bir dönüşüme ihtiyacın olmasıdır. Bu değişim ve dönüşüm süreçleri içerisinde ortaöğretim müfredatları da değişmektedir.

Okyanus Yayıncılık lise grubu olarak hazırladığımız kitaplar, Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu yeni öğretim programlarına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu sorular incelenerek hazırlanmıştır.

40 Seans Serisini öğrencilerin zorlandığı derslerin üstesinden gelmesi için hazırladık. Zorlandığınız derslerdeki en önemli sorun temelinizin olmaması veya zayıf olmasıdır. İşte 40 Seans Serisi öğrenciye temelden öğretip başarıya ulaştırmayı hedeflemektedir. Dersleri özel ders mantığına uygun olarak 40 seansa ayırdık. Her seansta önce konuyu özlü bir biçimde, mantık ve yoruma dayalı olarak hazırladık. Ardından testlere yer verdik. Her ünitenin sonunda ise üniteyi tarayan Uygulama Testlerine yer verdik.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan 11. Sınıf 40 Seans Tarih kitabının, sizlere yarar sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

Yayın Yönetmeni
Mehmet Şirin Bulut

Yazarın Sana Mesajı Var

Kıymetli Öğrencim,

- Elinizde bulunan "11. Sınıf 40 Seans Tarih" kitabı, MEB ders kitapları ve ÖSYM standartları ışığında hazırlanmış en yeni kitaptır.
- Yayın oluşturulurken sayısı her geçen yıl artmakta olan ve "yeni nesil" olarak ifade edilen; okuduğunu anlama, görselden veya grafikten çıkarımlar yapma, gündelik yaşamla ilişkilendirme becerilerini ölçen soruların ölçme - değerlendirme tekniklerine uygun olarak hazırlanmasına özen gösterilmiştir.
- İçeriğinde bolca "Yeni Nesil" soruların yer aldığı elinizdeki kitap; soruları çözerken bir taraftan keyif alacağınız, diğer taraftan konu ile ilgili bilgilerinizi pekiştireceğiniz özelliklere sahiptir.
- Sorularda yer alan anlatımlar, genellikle orijinal tarih kaynaklarından derlenmiştir. Bu yönüyle kitap, derslerinizde ve önümüzdeki sınavlarınızda sizlere avantaj sağlayacaktır.

Sevgili Öğrencim,

- Derslere ve sınavlara hazırlıklarınız gelişim kuralları içinde büyür, gelişir, yetişir. Bize düşen görev, bu gelişme sürecinde sizlere destek sağlamaktır. Elinizdeki bu kitap, sizin gelişiminiz ve iyi bir hazırlık dönemi geçirmeniz için bilimsel metotlar çerçevesinde meydana getirilmiş bir eserdir.
- Kitap, Tarih 11 dersinin konularını 40 Seansta öğreterek başarılarınızı artırmaya yardımcı olacaktır.

Her seansta,

- Konuların en öz hâli yer almaktadır.
- Kitapta, konular arasında bağlantı sağlanmasına ve bilgilerin konularda boyut kazanmasına yardımcı olacak testler bulunmaktadır.
- Kitabımızda, üniteyi tarayan Uygulama Testleri ile Tarih 11 konu ve kazanımlarını pekiştirecek sorular yer almaktadır.

Tüm Soruların Çözüm Videolarıyla 7/24 Yanınızdayız.

Tüm soruları akıllı tahtada sizler için çözdük. Çözüm videolarına, sayfanın üst kısmındaki karekodları akıllı telefon veya tabletinize okutarak ulaşabilir, ya da karekodun altındaki sayısal kodları www.akilligoretim.com adresindeki arama modülüne yazarak bilgisayarınızla erişebilirsiniz. Çözümlere ulaşmanız size bir telefon kadar yakın olsa da herhangi bir soru ile ilgili elinizden gelen tüm çözüm yollarını denemeden çözümü izlememenizi öneriyoruz. Bu yöntem sizin daha iyi öğrenmenizi sağlayacaktır. Çözdüğünüz soruların çözüm videolarını da izlemenizi öneririz. Sizinle aynı yoldan çözmediğimiz sorularda farklı bir yöntem öğreneceksiniz. Bu da size farklı bakış açıları ve analitik düşünme becerisi kazandıracaktır.

İşte, elinizde bulunan 11. Sınıf 40 Seans Tarih kitabı ile içinde bulunduğunuz yarışta, hedefinize yürürken her adımınıza eşlik etmeyi düşündük. Bunun için; kitapta bulunan sorular ders konularını daha iyi, daha detaylı ve daha kolay öğrenmenize yardımcı olması düşünülmüş olarak hazırlanmıştır.

Sizlere derslerinizde, sınavlarınızda ve tüm hayatınızda başarılar dileriz.

Sıtkı Çelik

İÇİNDEKİLER

1. SEANS	XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ VE STRATEJİK RAKİPLERİ	6
2. SEANS	AVUSTURYA İLE UZUN SAVAŞLAR DÖNEMİ	10
3. SEANS	OSMANLI - SAFEVİ SAVAŞLARI (1578 - 1639).....	14
4. SEANS	XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DIŞ POLİTİKASI	18
5. SEANS	KUTSAL İTTİFAK OSMANLILARA KARŞI.....	22
6. SEANS	AÇIK DENİZLERDE SİYASİ VE TİCARİ REKABET.....	26
7. SEANS	XVIII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL POLİTİKASI.....	30
8. SEANS	XVIII. YÜZYILDA PRUT SONRASI GELİŞMELER.....	34
9. SEANS	1768 - 1774 OSMANLI - RUS SAVAŞI.....	38
10. SEANS	AVRUPA'DA FİKRÎ VE MANEVİ ALANDA GELİŞMELER.....	56
11. SEANS	MODERN DEVLETLER HUKUKUNUN ORTAYA ÇIKIŞI	60
12. SEANS	AVRUPA'DA BİLİM DEVRİMİ.....	64
13. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE DEĞİŞİM	68
14. SEANS	OSMANLI'DA ASKERÎ VE EKONOMİK DÖNÜŞÜM	72
15. SEANS	KAPİTÜLASYONLARIN SÜREKLİ HÂLE GETİRİLMESİ.....	76
16. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE İSYANLAR VE DÜZENİ KORUMA ÇABALARI.....	80
17. SEANS	EKBER VE ERŞED SİSTEMİ - LAYİHALAR	84
18. SEANS	LALE DEVRİ (1718 - 1730)	88
19. SEANS	1789 FRANSIZ İHTİLALİ	104
20. SEANS	FRANSIZ İHTİLALİ'NİN OSMANLI DEVLETİ'NE ETKİSİ.....	108

21. SEANS	SANAYİ DEVRİMİ	112
22. SEANS	AVRUPA'DAN YAYILAN FİKİR AKIMLARI	116
23. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE MODERN ORDUYA GEÇİŞ	120
24. SEANS	XIX. YÜZYILDA SOSYAL HAYATTAKİ DEĞİŞİMLER	124
25. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE YABANCI OKULLAR	128
26. SEANS	OSMANLI TOPRAKLARINI PAYLAŞMA MÜCADELESİ	142
27. SEANS	XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ VE BÜYÜK GÜÇLER	146
28. SEANS	MORA İSYANI VE YUNANİSTAN'IN KURULMASI.....	150
29. SEANS	KIRIM SAVAŞI (1853 - 1856) VE PARİS KONFERANSI (1856).....	154
30. SEANS	1877-1878 OSMANLI - RUS SAVAŞI (93 HARBİ)	158
31. SEANS	ALMANYA VE İTALYA'NIN SİYASİ BİRLİKLERİNİ SAĞLAMASI - MISIR SORUNU.....	162
32. SEANS	OSMANLI - RUS REKABETİ (1768 - 1914).....	166
33. SEANS	REVAL GÖRÜŞMELERİ VE BALKANLAR.....	170
34. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ	174
35. SEANS	KANUN-I ESASİ (1876) VE II. MEŞRUTİYET (1908).....	180
36. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE DARBELER	184
37. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE SANAYİLEŞME ÇABALARI	202
38. SEANS	KAPİTALİST AVRUPA'NIN SÖMÜRGEÇİLİĞİ.....	206
39. SEANS	ULUS DEVLETE GİDEN SÜREÇTE NÜFUS.....	210
40. SEANS	MODERNLEŞME VE DEĞİŞİM.....	214

BİLGİ

1 - XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Stratejik Rakipleri

Kutsal Roma İmparatorluğu

İspanya tahtında oturan I. Carlos (Şarlken), İspanya kralı olmanın yanı sıra 1519'da Kutsal Roma imparatoru seçilerek V. Karl ünvanını almıştır. Şarlken, Habsburg kimliği ile ön plana çıkmıştır. İmparatorluğun sınırlarına İspanya ve ona bağlı sömürgeleri ile Avusturya - Almanya topraklarının tamamı dahil edilmiştir.

Fransa'nın İzlediği Siyaset

- Kutsal Roma tacını isteyen Şarlken'in rakiplerinden Valois ailesine mensup Fransa kralı I. Fransuva, Habsburglarla mücadele eden hiçbir zaman vazgeçmemiştir.
- I. Fransuva bu sebepten Osmanlı ile yakın ilişkiler kurmuştur. Osmanlı Devleti bu fırsattan istifade etmiş, yanına çekebilmek için XVI. yüzyıl boyunca Avrupa'da sıkışmış olan bu devleti desteklemiştir.

Orta Avrupa'daki Siyasi Durum

- Şarlken, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu tahtına geçtikten sonra kardeşi Ferdinand Avusturya Arşidükü olmuştur.
- Habsburg hanedanlığının yönetimindeki Avusturya arşidüklüğü Orta Avrupa'da Türklere karşı tampon bir siyasi yapı hâline gelmiştir.
- Avusturya arşidüküleri XIX. yüzyıl başlarında Avusturya İmparatorluğu, 1867-1914 yılları arasında ise Avusturya - Macaristan İmparatorluğu olarak isimlendirilmiştir.

XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin, Avrupa siyasetinin merkezinde yer almasını kolaylaştıran etkenler

- Habsburgların İngiltere ve Fransa devletleriyle mücadeleye girişmesi
- Habsburg ve Valois hanedanları arasında liderlik rekabetinin yaşanması
- Reform Hareketleri'yle birlikte Protestanlığın yeni bir mezhep olarak ortaya çıkması
- Venedik'in ticari kaygıları sebebiyle tarafsızlık siyaseti izlemesi

Ekonominin Siyasete Etkisi

Osmanlı Devleti, Akdeniz ticaretinin canlılığını korumak için Fransa ve Venedik devletleriyle yakın ilişkiler kurmuştur. Bu siyasi yapılara bazı ticari kolaylıklar sağlanmıştır.

NOT

II. Mehmet Dönemi'nde alınamayan iki yer olan Belgrad ve Rodos'un fethedilmesi, Kanuni Sultan Süleyman'ın geçmişten gelen Osmanlı'nın Batı yönlü politikalarını sürdüreceğinin göstergesi olmuştur.

BİLGİ

XVI. yüzyılda batıda Avusturya, doğuda ise İran Osmanlı Devleti'nin siyasi ve askerî yönden genişlemesinin önündeki iki temel engel olmuştur.

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti; Venedik, Avusturya, Rusya, İran ve Lehistan devletleriyle siyasi, askerî ve iktisadi ilişkiler kurmuştur.

Mohaç Zaferi (1526)

- Kanuni Sultan Süleyman, Avusturya Habsburglarının egemenlik alanlarını daraltmak suretiyle Avusturya üzerinde baskı kurmak üzere Macaristan'a sefere çıkmıştır.
- 29 Ağustos 1526 tarihinde Mohaç'ta cereyan eden meydan muharebesi kısa sürmüş, Macar Kralı Layoş hayatını kaybetmiştir.

Mohaç Zaferi'nin Sonuçları

- Macar Krallığı toprakları; Osmanlı'ya bağlı Budin Beylerbeyliği, Avusturya egemenliğindeki Bohemya Bölgesi ve Osmanlı himayesindeki Macaristan olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır.
- Macar kralının ardında varis bırakmadan ölmesi taht verasetinde anlaşmazlıkları ortaya çıkarmıştır. Arşidük Ferdinand akrabalık bağları sebebiyle Macar tahtında hak iddiasında bulunmuştur.
- Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hâkimiyeti artmıştır.
- Osmanlı Devleti ile Avusturya komşu olmuştur.
- Mohaç Savaşı, tüfekli Osmanlı askerinin çarpışmanın seyrine doğrudan etki edebildiğini göstermiş, Osmanlı ordusunun Batılı askerlere göre çok daha disiplinli bir yapıya sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır.

NOT

Mohaç Zaferi'nden sonra Macar Krallığı'na son verilmesi, Osmanlı Devleti'ni Avusturya ile sınır komşusu olarak karşı karşıya getirmiştir. Bu durum, Macaristan topraklarında Osmanlılarla Habsburglar arasında yüz elli yıl sürecek olan mücadelenin de ilk adımını oluşturmuştur.

BİLGİ

- II. Selim Dönemi'ne kadar Osmanlı padişahları ordu başında seferlere çıkarak gaza ve cihad politikalarını yürütmüşlerdir. Ordu ile sefere çıkmayan ilk padişah II. Selim olmuştur.
- Kanuni Dönemi'nde yürütülen fetih siyasetinde, sonraki padişahlar zamanında yavaşlama görülmüştür.

1. "Padişahımızın henüz tahta çıkmış olduğu zamanlarda Belgrad Kalesi'nin muhasarasına katılmıştım. Kuşatma bir ay sürmüştü. Kaledekiler çaresiz kalınca, aman isteyerek kaleyi 1521 senesinde teslim etmişlerdi. Belgrad Kalesi iki yüz top ile güçlendirilerek şehrin idaresine Bosna sancakbeyi Yahya Paşa oğlu Bâli Bey tayin edilmişti. Belgrad bu tarihten itibaren Avrupa seferlerinde Osmanlı ordusunun en önemli üslerinden biri olmuştu."

Yeniçeri askeri Balaban Çavuş'un hatıralarına göre, Osmanlı Devleti'nin Kanuni Dönemi siyaseti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Kanuni'nin geçmişten gelen Osmanlı'nın Batı yönlü politikalarını sürdürdüğüne
B) Osmanlı Devleti'nin aynı anda birden fazla cephede savaşacak duruma geldiğine
C) Osmanlı Devleti'nin doğu sınırlarını tümüyle güvence altına aldığına
D) Kanuni'nin halifelik sıfatı ile siyasi gücünü artırdığına
E) Zayıflayan Akdeniz ticaretinin güçlendirilmesine yönelik askerî tedbirlerin alındığına

2. XVII. yüzyılda Roma Germen İmparatorluğu'na ve politikalarına karşı **en çok** mücadele veren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fransa B) İsveç C) Venedik
D) Hollanda E) Avusturya

3. XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Avrupa arasındaki ilişkileri belirleyecek gelişmeler meydana gelmiştir.

Bu yüzyılda Avrupa ile girilen siyasi ve askerî ilişkilerde;

- I. Habsburg İmparatorluğu'nun İngiltere ve Fransa gibi millî monarşilerle mücadelelere girişmesi,
II. yeni bir mezhep olarak Protestanlığın yayılması,
III. Rusya'nın İngiltere'nin sömürge yollarında tehdit unsuru hâline gelmesi

durumlarından hangilerinin etkisinden söz edilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Osmanlılar XVI. yüzyılda Fransa'nın İspanyol hâkimiyetine girmesini engellemek için Henri de Navarre'yi Fransa tahtına geçmesi amacıyla desteklemiştir.

Bu olayla ilgili,

- I. Osmanlı, topraklarını koruyabilmek için denge politikası izlemiştir.
II. İspanya'nın güçlenmesi önlenmek istenmiştir.
III. Fransa tahtında hak iddia edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. İspanya Kralı Şariken, 1519 yılında Kutsal Roma imparatoru seçilmiş ve V. Karl ünvanını almıştır. Bu tarihten itibaren Avrupa'daki siyasi dengelerde değişim yaşanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin sözü edilen gelişmenin bir sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Reform hareketlerinin yayılması
B) Habsburg hanedanının nüfuzunu artırması
C) Katolik Kilisesi'nin otoritesinin zayıflaması
D) Bilim ve düşünce hayatının özgürleşmesi
E) Ulus devletlerin ortaya çıkması

6. I. İpek Yolu
II. Boğazlar
III. Baltık Denizi
IV. Orta Avrupa
V. Kafkasya

Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda Avusturya ile mücadele etmesinde, tabloda yer alan hangi alanda yaşanan hâkimiyet mücadelesinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 2

1. SEANS: XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ VE STRATEJİK RAKİPLERİ

1.

"Kutsal Roma tacına 1519 senesinde sahip olduktan sonra imparatorluk unvanını elde ettim. Papalığın desteği gücümü artırmam ve topraklarımı genişletebilmem için çok önemli. Kardeşim Ferdinand'ın Avusturya Arşidükü olması daha güvenli bir Avrupa anlamına gelmektedir."

Şarlken'in sözlerinden hareketle Avusturya Arşidüklüğü'ne aşağıdaki rollerden hangisinin verildiği söylenebilir?

- A) Misyonerlik çalışmalarında bulunma
- B) Sömürgecilik faaliyetlerinde yer alma
- C) Akdeniz ticaretinde hâkimiyet kurma
- D) Türkleri Anadolu topraklarından çıkarma
- E) Orta Avrupa'da Türklere karşı tampon olma

2. Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda Mohaç Meydan Muharebesi'ni kazanarak Macar Krallığı'na son vermesi ile ilgili,

- I. Avrupa'daki Osmanlı hâkimiyeti genişlemiştir.
- II. Osmanlılar Habsburglarla sınır komşusu olmuştur.
- III. Batı'da en geniş sınırlara ulaşmıştır.

Yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Tarihçiler Osmanlı Devleti ile Avusturya arasındaki siyasi ve askerî ilişkilerin miladı olarak XVI. yüzyıla dikkat çekmişlerdir. Bu yüzyıla kadar sınırlı ve dolaylı münasebetler Kanuni Dönemi'nden sonra hızlanmış, yaklaşık yüz elli yıl kadar Avrupa siyasi tarihinin odağı hâline gelmiştir.

Bu duruma doğrudan etki eden gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul'un II. Mehmet tarafından fethedilerek Türklerin başkenti hâline getirilmesi
- B) Ankara Savaşı ile Osmanlı'nın yıkılma tehlikesi geçirmesi
- C) Avrupa'da Otuz Yıl Savaşları ile dinî ve siyasi mücadelelerin yaşanması
- D) Osmanlı'nın Mohaç Zaferi'ni elde ederek Macaristan'ın bir bölümüne sahip olması
- E) İtalya'da bilim, sanat ve edebiyat alanlarında ilerleme sağlanması

4. Fransa, Avrupa siyasetinde belirleyici konumda olabilmek için Roma Germen İmparatorluğu ile rekabete girmiştir. Bu rekabet sonunda Fransa ile İspanya arasında farklı zamanlarda sık sık askerî mücadeleler yaşanmıştır.

Avrupa'daki bu çekişmenin;

- I. Osmanlı'nın Avrupa'da etkisini artırması,
- II. mezhep anlaşmazlıklarının derinleşmesi,
- III. Haçlı birliğinin zayıflaması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Aşağıda, bazı devletlerin XVI. yüzyıldaki siyasetlerine dair bilgiler, hükümdarlarının sözleri ile verilmiştir.

I.		Avusturya Arşidükü II. Ferdinand: Yeni sınır komşumuz Osmanlılar, Avrupa için ciddi bir tehdit unsuru hâline gelmiştir.
II.		Roma Germen İmparatoru Şarlken: Avrupa'yı kendi siyasi hâkimiyetimize almalıyız. Bu, Habsburg hanedanı için de oldukça önemlidir.
III.		Fransa Kralı I. Fransuva: Roma Germen İmparatorluğu ile güçlerimizi birleştirip Türklere mücadele etmeliyiz.
IV.		Osmanlı Hükümdarı Kanuni Sultan Süleyman: Hâkimiyet alanımızı Doğu Avrupa'dan sonra Orta Avrupa'ya doğru genişletmeliyiz.
V.		Macar kralı II. Layoş: Avrupa'nın güvenliği Macaristan topraklarından başlıyor. Osmanlılara karşı topraklarımızı savunmak için tüm hazırlıkları tamamlamalıyız.

Yukarıda yer alan hangi devlete ait politikanın doğru olduğu söylenemez?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1-E

2-B

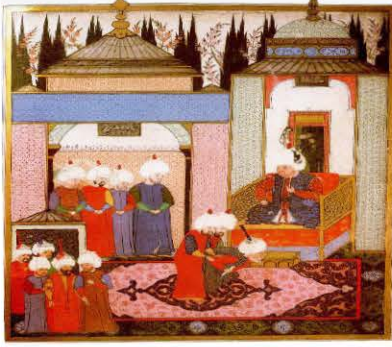
3-D

4-C

5-C

1. Aşağıdaki minyatürde II. Selim'in 1567 senesinde Edirne'de iken Safevi elçisini huzuruna kabul etmesi anlatılmaktadır.

Yukarıda verilen minyatüre göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Elçi, üst düzeyde karşılanmıştır.
 B) Protokol kuralları uygulanmıştır.
 C) Diplomatik ilişkiler kurulmuştur.
 D) İki devlet arasında kalıcı barış sağlanmıştır.
 E) Kabulde yöneticiler hazır bulunmuştur.
2. Osmanlı Devleti XVI. yüzyılda, Akdeniz ticaretinin canlılığını koruması için bazı devletlere birtakım imtiyazlar tanımıştır. **Sözü edilen dönemde Osmanlı'nın vermiş olduğu bu ayrıcalıklardan;**
 I. Avusturya,
 II. Venedik,
 III. Fransa
devletlerinden hangilerinin faydalandırılmış olduğu söylenebilir?
 A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
 D) II ve III E) I, II ve III
3. Osmanlı Devleti'nde II. Selim Dönemi'ne kadar padişahlar ordularının başında yer alarak bizzat savaşlara katılmışlardır. Bu gelenek II. Selim ile birlikte terk edilmeye başlanmıştır. **Bu durumun;**
 I. emir komuta zincirinin gevşemesi,
 II. ordu disiplininin zayıflaması,
 III. fetihlerin yavaşlaması
gelişmelerinden hangilerine zemin hazırladığı savunulabilir?
 A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
 D) II ve III E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti XVI. yüzyılda bilhassa I. Selim (Yavuz) ve I. Süleyman (Kanuni) zamanında topraklarını oldukça genişletmiştir. Ancak II. Selim'den itibaren fetihlerde yavaşlamalar görülmüştür. **Bu yavaşlamaya sebep olan doğu ve batı yönündeki siyasi yapılar aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?**

	Doğu	Batı
A)	Moğollar	Avusturya
B)	Safeviler	Avusturya
C)	Lehistan	Macaristan
D)	Macaristan	Venedik
E)	Memlûklular	Fransa

5. Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda Avrupa siyasetinin merkezinde yer almasını kolaylaştırdığı söylenemez?

- A) Reform hareketleri ile Protestanlık mezhebinin ortaya çıkması
 B) Venediklilerin ticari çıkarları sebebiyle tarafsızlık politikası takip etmesi
 C) Avrupa'da çok sayıda devletin Otuz Yıl Savaşları'nda mücadele etmesi
 D) İspanya'nın Fransa ve İngiltere ile mücadele hâlinde olması
 E) Avrupa'da Valois ile Habsburg hanedanları arasında rekabet yaşanması

- 6.

"Bu savaş öncelilere hiç benzememişti. 29 Ağustos 1526'da Mohaç'ta Macaristan Krallığı ordularını hemen hemen tümüyle imha etmiştik. Savaş iki saat kadar sürmüştü. En önde hücumla kalkan birlikler arasında ben de vardım. Macar zırhlı süvarileriyle çarpışırken bölük ağamızın ani geri çekilme emri ile geriye dönüp hızla meydana uzaklaştık. Bizi takip eden Macar askerleri bir daire içerisine alınarak önce topçularla yok edildi. Kalan askerleri de bizler etkisiz hâle getirdik. Macar topçularının fırlattığı güller bulunduğumuz alana yetişmiyordu. Bizim üç yüz kadar topçumuzun ise Macar tabyalarını yok ettiğine şahit oldum."

Mohaç Zaferi gazilerinden Cebeci Ocağı'nda görevli Hüseyin Çavuş'un hatıralarından hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı'nın yalnızca piyade askeriyle savaştığına
 B) Macar ordularının kesin bir mağlubiyet aldığına
 C) Osmanlı ateş gücünün daha üstün olduğuna
 D) Kadim Türk savaş taktiklerinin uygulandığına
 E) Avusturya için askerî ve siyasi tehdidin arttığına

BİLGİ

2 - Avusturya ile Uzun Savaşlar Dönemi

1593 - 1606 Osmanlı - Avusturya Savaşı

- “Uzun Savaşlar” olarak bilinen 1593 - 1606 Osmanlı - Habsburg askerî mücadelesi, Karadeniz’den Hırvat topraklarına kadar geniş bir alanda on dört yıl sürmüştür.

Savaşların başlamasında;

- sınır ihlallerinin yapılması,
- Avusturya’nın ödemesi gereken vergiyi vermemesi,
- Bosna beylerbeyinin Hırvatistan’a akın yaparken ölmesi gelişmeleri etkili olmuştur.

Haçlı Birliğinin Oluşturulması

- Osmanlı Devleti’nin Avusturya’ya savaş ilan etmesinden sonra papa öncülüğünde; Avusturya, Lehistan, Erdel Prensiği, Eflâk ve Boğdan voyvodalıklarından oluşan bir Haçlı ordusu meydana getirilmiştir.

Haçova Meydan Muharebesi (1596)

- Avusturya ve Erdel ordularının disiplinsizlikleri sonucunda Osmanlı ordusu önemli bir meydan muharebesi olan Haçova Savaşı’nı kazanmıştır.
- Bu savaş, Avrupa içlerine kadar giren Osmanlı ordularının bu topraklarda kazandıkları son meydan muharebesi olmuştur.

Haçova Savaşı’nı anlatan minyatür

Savaş sonrasında,

- Osmanlı ile taraflar arasındaki mücadeleler on yıl daha devam etmiştir.
- Savaş yılları Kanije, Belgrad, Estergon kalelerinin ve birtakım hudut topraklarının karşılıklı olarak el değiştirmesi ve kuşatmalar şeklinde sürdürülmüştür.

BİLGİ

- Kanuni Sultan Süleyman’dan sonra bir padişah olarak III. Mehmet’in ordunun başında ilk kez sefere çıkması, savaşın kazanılmasına etki etmiştir.
- Aynı dönemde; Doğu’da İran, Anadolu’da Celal İsyanları ile uğraşıldığı için Osmanlı Devleti Haçova Zaferi’nden yararlanamamıştır.

Zitvatorok Antlaşması (1606)

- Anadolu’da isyanların yaşanması, Safevilerin 1603’te doğudan saldırıya geçmesi, Avusturya karşısında Osmanlıları zor durumda bırakmıştır.
- Avusturya’nın, başta 1605’te Erdel’de Osmanlı Devleti lehinde başlayan ayaklanma olmak üzere Macar topraklarındaki isyanlarla uğraşması sebebiyle iki devlet arasında Zitvatorok Antlaşması imzalanmıştır.

Antlaşma’nın Önemli Maddeleri

1. Eğri, Estergon ve Kanije Kaleleri Osmanlı Devleti’nde kalacaktır.
2. Avusturya’nın 1533’ten beri ödemekte olduğu vergi kaldırılacak, imparator bir defaya mahsus olmak üzere 200 bin kuruş gönderecektir.
3. Avusturya yıllık vergi ödemeyecektir.
4. Osmanlılar, Avusturya arşidükü için “Sezar” ünvanını kullanacaktır.
5. Taraflarca esir almak ve kale işgal etmek yasaklanacak, eldeki esirler geri verilecektir.
6. Savaş sırasında taraflarca kazanılan topraklar kendilerinde kalacaktır.
7. Antlaşma yirmi yıl süreyle geçerli olacaktır.

Zitvatorok Antlaşması ile,

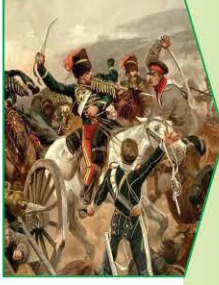
- Avusturya kralı protokol bakımından Osmanlı padişahına eşit sayılmıştır. Osmanlı Devleti artık Avrupa diplomasisinde mütekabiliyet (devletler arası ilişkilerde karşılıklık) esasını kabul etmiştir.
- İstanbul Antlaşması (1533) ile elde edilen kazanımlar kaybedilmiştir.
- Zitvatorok Antlaşması ile Osmanlı Devleti’nin Avusturya üzerindeki üstünlüğü sona ermiş, Osmanlı Devleti siyasi ve ekonomik yaptırım gücünü kaybetmiştir.
- Macaristan’daki güç korunmuş, Eğri ve Kanije olmak üzere iki yeni beylerbeylik oluşturulmuştur.
- Eski Macaristan Krallığı’ndan, Habsburglarda kalan yerler üzerindeki iddialardan ve bunun için ödenen yıllık 30 bin altın tutarındaki vergiden vazgeçilmiştir.
- Antlaşmanın yirmi yıl süre ile geçerli olması, Osmanlı’nın Kanuni Dönemi’ndeki büyük iddialarını kaybettiğinin göstergesi olmuştur.

Zitvatorok Antlaşması’ndan sonra,

- Avusturya ordusunun ateş gücü karşısında Osmanlı tımar askerlerinin yetersiz kaldığı anlaşılmıştır.
- Savaşlardan sonra Osmanlı ordusuna Anadolu’dan tüfekli sekban askeri alımına gidilmiş, bu durum da hazineye olan yükü artırmıştır.
- Savaşlar Osmanlı ve Avusturya için yıpratıcı olmuş, Osmanlılar dışarıda Avusturya ve Safeviler, içeride Celâli İsyanları olmak üzere üç cephede birden mücadele etmek zorunda kalmıştır.

1.

XVII. yüzyılda Avusturya ile yaşanan 1593 - 1606 uzun savaş döneminin ortaya çıkardığı ağır koşullarda Osmanlı Devleti güçlükler yaşamıştır. Bu savaşlarda Avusturya ve Alman orduları, askerî yenilik sonucu, daha güçlü silahlarla Osmanlıların karşısına çıkmıştır. Şöyle ki; süvarilerin kullandığı yivli kısa tüfekler, orduya sıradan kişilerden asker yazılması, kalelerde engin ve ateş gücü yüksek savunma sisteminin uygulanması, üstün kalitede çelik ve barut üretimi gibi önemli yenilikler bunlardır.

Askerî Devrim'den sonra ortaya çıkan bu durum ile ilgili,

- I. Osmanlı ordusu teknik olarak geriye düşmüştür.
 - II. Tımarlı sipahilerin önemi artmıştır.
 - III. Savaş teknolojilerinde büyük değişimler yaşanmıştır.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında on dört yıl süren uzun savaş döneminin 1593'te başlamasında;

- I. Papalığın Türkler aleyhinde ittifak girişimlerinde bulunması,
 - II. sınır boylarında saldırılar gerçekleşmesi,
 - III. Osmanlı'nın Avrupa'da tehdit olarak görülmesi
- durumlarından hangileri etkili olmuştur?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti XVI. yüzyılda aşağıdaki siyasi yapılardan hangisi ile savaşmamıştır?

- A) Fransa B) Lehistan C) Avusturya
D) Boğdan E) Eflâk

4.

Mütekabiliyet: Devletler arası münasebetlerde devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerini karşılıklık ve eşitlik üzerine tesis etmesi ilkesidir. Başka bir ifadeyle maruz kalınan davranışa aynı şekilde karşılık vermektir.

Buna göre Osmanlı ile diğer devletler arasında yaşanan;

- I. 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması: Bağdat ve Basra'nın Osmanlı'da, Revan'ın ise Safevilerde kalması,
- II. 1606 Zıtvatorok Antlaşması: Avusturya arşidükünün protokolde Osmanlı padişahına denk sayılması,
- III. 1533 İstanbul Antlaşması: Avusturya hükümdarının Osmanlı sadrazamına denk sayılması

durumlarından hangilerinin mütekabiliyet ilkesine uygun gelişmelerden olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

5. Aşağıdaki gelişmelerden hangisinin, Avusturya ile mücadelesinde Osmanlı'ya kolaylık sağladığı söylenebilir?

- A) Cem Sultan'ın Papalığın elinde olması
- B) Safevilerin mezhepçi politika izlemesi
- C) Celâli İsyanları'nın çıkması
- D) Protestanlık mezhebinin doğması
- E) Zıtvatorok Antlaşması'nın imzalanması

6.

Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında imzalanan Zıtvatorok Antlaşması'na göre;

- savaş sırasında taraflarca kazanılan topraklar kendilerinde kalacak,
- taraflarca esir almak ve kale işgal etmek yasaklanacak,
- eldeki esirler geri verilecektir.

Tabloda yer alan bilgilere göre,

- I. Saldırmazlık kararı alınmıştır.
 - II. Sınır değişiklikleri yaşanmıştır.
 - III. Düşmanca faaliyetler durdurulmak istenmiştir.
- yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

TEST 2

2. SEANS: AVUSTURYA İLE UZUN SAVAŞLAR DÖNEMİ

1. “Uzun süren savaşlar ayaklanmaların daha da hararetlenmesine yol açmıştı. Avusturya ile olan bu savaşların uzaması sebebiyle tebaadan alınmakta olanın dışında başka vergiler konulmuştu. Bunların bir kısmı, daha hazineye girmeden birtakım görevlilerin cebine gidiyordu. Bir dirhem gümüşten sekiz akçe basılırken on iki akçe basılmaya başlanmıştı. Haçova Savaşı'ndan kaçan tımarlı sipahilerin yoklama sonunda topraklarına el konulması ise isyanları iyice büyütüştü.”

Anadolu'nun genel durumu ile ilgili bilgilerin yer aldığı yukarıdaki metinde;

- I. Celâli İsyanları,
- II. Yeniçeri İsyanları,
- III. İran savaşları

gelişmelerinden hangilerinin sebepleri anlatılmaktadır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı ordusunun zaferle biten en büyük meydan savaşlarından biri olan Haçova Meydan Muharebesi dönemin tarihçileri tarafından Çaldıran ve Mohaç savaşlarından bile üstün tutulmuştur. Ancak bu savaşın askerî ve siyasi yönden 1606'da sona erecek Osmanlı - Habsburg savaşlarının kaderi üzerinde herhangi bir tesiri olmamıştır.

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Osmanlı'nın Avrupa hâkimiyeti sona ermiştir.
B) Haçova Savaşı'nın kazanılması önemli görülmüştür.
C) Dönemin tarihçileri öznel bir yaklaşım sergilemiştir.
D) Kazanımlar anlamsız hâle gelmiştir.
E) Avusturya diplomatik başarı elde etmiştir.

3. Osmanlı Devleti XVI. yüzyıldan itibaren savaşlarda aynı anda birden fazla devlet ile karşı karşıya gelmeye başlamıştır.

Savaşlarda yaşanan bu değişimde;

- I. merkezî devletlerin güçlenmeye başlaması,
- II. sınırların genişlemesi,
- III. Avrupa'da mezhep savaşlarının yapılması

gelişmelerinden hangilerinin etkisi olmuştur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Kutsal İttifak devletleri ve Osmanlılar arasında geçen savaşların sona ermesinin ardından 1606 yılında Zitvatorok Barış Antlaşması imzalanmıştır.

Bu dönem ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Devletin maddî - manevî gerilemesinin başlangıcı olmuştur.
B) Muharebenin on dört sene sürmesi Osmanlı ordusunun Kanuni Devri'ndeki enerjisini kaybettiğini göstermiştir.
C) Kral diye hitap edilen imparatorun, "cesar" denilmek suretiyle padişah ile eşit olduğu kabul edilmiştir.
D) Osmanlı Devleti'nin bu savaşlardan sonra Batı Avrupa hâkimiyeti sona ermiştir.
E) Macaristan toprakları için verilen verginin kalkması, bu yerlerden vazgeçilmesinin kabul edildiği anlamına gelmiştir.

5. Kanuni Dönemi'nde kuşatılan ancak alınamayan Eğri Kalesi'nin fethinden sonra, 1596'da Haçova Meydan Savaşı'nda Osmanlılar, Avusturya ve Erdel'in oluşturduğu müttefik orduya karşı büyük bir zafer kazanmıştır. Ancak buna rağmen taraflar arasındaki savaşlar on yıl daha devam etmiştir.

Buna göre, Osmanlı'nın askerî mücadelesi ile ilgili,

- I. Osmanlılar birleşik ordulara karşı üstün gelmiştir.
- II. Haçova'da, kesin bir sonuç alınamamıştır.
- III. Osmanlı ordusu eski gücünden uzaklaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. I. Avusturya: Doğu Avrupa hâkimiyeti mücadelesi

II. İran: Sınır anlaşmazlıkları ve mezhep çatışmaları

III. Rusya: Boğazlar üzerindeki çıkar çatışması

IV. Lehistan: Eflâk - Boğdan meselesi

V. Venedik: Akdeniz'deki Osmanlı karşıtı korsan faaliyetleri

Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda ilişki kurduğu devletler ve yaşanan gelişmelerin verildiği yukarıdaki tablonun hangi maddesinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Zitvatorok Antlaşması'nın maddeleri:

I. Osmanlı padişahı ile Avusturya arşidükü denk sayılacaktır.

II. Taraflarca esir almak, kale işgal etmek yasaklanacaktır.

III. Eğri, Kanije ve Estergon kaleleri Osmanlı Devleti'nde kalacaktır.

Avusturya ile imzalanan Zitvatorok Antlaşması'nın yukarıda yer alan maddelerinin hangilerinde, mütekabiliyet prensibi ile hareket edildiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. 1596 Haçova Meydan Savaşı'nda bir kısım askerın meydan dan kaçması savaşı tehlikeye atmıştır. Son bir gayret ile toparlanan ordu nihayet mücadeleyi kazanmıştır.

Ordudan kaçan askerlerin;

- I. avarız vergisinin toplanmaya başlaması,
II. Celâli İsyanları'nın çıkması,
III. tımar sisteminin bozulması

gelişmelerinin hangilerinde etkisinin olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

3. XVI. yüzyılın sonlarına doğru Fransız büyükelçi Noailles'in devletine sunduğu raporunda, Fransa'nın Avrupa'daki üstünlük mücadelesinde en azılı ve ölümcül düşmanının Avusturya olduğu belirtilmiştir.

Bu bilgidten hareketle Fransa - Avusturya ilişkilerinde;

- I. mezhep,
II. siyasi hâkimiyet,
III. ulusçuluk

alanlarından hangilerinde çatışma yaşandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

4. Osmanlı himayesindeki Eflâk, Boğdan ve Erdel'de 1593'te meydana gelen karışıklıklar ve sınır boylarındaki hadiseler sebebiyle, veziriazam Koca Sinan Paşa'nın da isteği doğrultusunda Osmanlı - Avusturya mücadelesi yeniden başlamıştır. Savaşın ilk yıllarında Osmanlılar, Avusturya kuvvetleri karşısında kayda değer bir başarı sağlayamamış, Estergon Kalesi de elden çıkmıştır. Bunun üzerine Padişah III. Mehmed savaş kararı almış ve taraflar 1596'da Haçova'da karşı karşıya gelmiştir.

Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Sınır ihlalleri yerini savaşa bırakmıştır.
B) Osmanlı ordusu amacına tam olarak ulaşamamıştır.
C) Haçova Meydan Muharebesi kazanılmıştır.
D) Osmanlı'da toprak kaybı yaşanmıştır.
E) Yöneticiler alınan kararlarda etkili olmuştur.

5. Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı'nın XVII. yüzyılda Avrupa'daki mücadelesinde karşı karşıya geldiği devletlerden olduğu söylenemez?

- A) Avusturya B) Lehistan C) Safeviler
D) Rusya E) Venedik

6.

Avrupa'da yaşanan askerî devrimle birlikte tüfekli askere ihtiyaç artmıştır. İhtiyaç karşılanamayınca Anadolu'da el yordamıyla rastgele insanlar toplanıp ellerine tüfek verilerek asker yazılmıştır. Aynı zamanda halkın ateşli silah kullanma yasağı kaldırılmış, her yerde silah imalatı ile uğraşan iş yerleri faaliyete geçmiştir. Kolayca bu silahlardan alabilen başıboş leventler, sekban bölüklerine katılmaya başlamıştır. Sekban - sarıca bölüklerinin ise savaşa katılmadıkları zamanlarda maaşları kesilmiştir.

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşananların verildiği metindeki gelişmelerin, aşağıdakilerin hangisine sebep olduğu söylenemez?

- A) Celâli İsyanları'nın büyümesine
B) Otorite boşluğunun oluşmasına
C) Eşkıyalık faaliyetlerinin görülmesine
D) Batı'yı örnek alan ıslahatların yapılmasına
E) Üretim kesintiye uğramasına

BİLGİ

3 - Osmanlı - Safevi Savaşları (1578 - 1639)

Osmanlı - Safevi mücadelesinde anlaşmazlıklar yaşanmasında İran'ın;

1. Osmanlı Devleti'ne karşı Batı ile ittifaklar kurması,
2. Osmanlı şehzadelerini kışkırtması,
3. İpek Yolu ticaretine hâkim olmak istemesi,
4. Doğu Anadolu'daki Osmanlı beylerini kışkırtması,
5. Anadolu'da Şiiilik faaliyetlerinde bulunması,
6. Sınır ihlalleri yapması,
7. Karadeniz kıyılarına çıkmak için Kafkasya'yı ve Batı Türkistan'ı ele geçirmek istemesi

politikaları etkili olmuştur.

Safeviler ile ilk askerî mücadeleler;

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde başlamış, Kanuni Dönemi'nde ilk barış belgesi olan Amasya Antlaşması'nın (1555) imzalanmasından sonra inişli çıkışlı bir seyir takip etmiştir.

BİLGİ

Kafkasya hâkimiyeti için İran ile mücadele eden Özdemiroğlu Osman Paşa Beştepe mevkisinde İran güçlerini yenilgiye uğratmıştır. Tarafların mücadeleye gece meşale yakarak devam etmesi sebebiyle bu savaşa Meşaleler Savaşı (1583) denmiştir. Bu galibiyet sonunda Osmanlılar Dağıstan ve Gürcistan'ın güvenliğini sağlamışlardır.

Ferhat Paşa Antlaşması (1590)

- Safevilerin Osmanlı'ya karşı düşmanca bir tutum sergilemesi ve Anadolu'daki Şiiilik faaliyetlerinin artması ile başlayan savaşlar, Osmanlı'nın üstünlüğü ile sona ermiştir.
- Osmanlı ordularının Hazar kıyılarına kadar olan bölgeyi ele geçirmesi üzerine İran'ın barış talebi ile Ferhat Paşa Antlaşması imzalanmıştır.

Antlaşma maddelerine göre;

- Gürcistan, Nihavend, Tebriz, Karadağ, Gence, Şehrizar, Luristan Osmanlı'da kalmış,
- İran, topraklarında yaşayan Sünni vatandaşlarına baskı yapmayacağını taahhüt etmiştir.

Ferhat Paşa Antlaşması'nın Önemi

- Safeviler Osmanlı üstünlüğünü resmen kabul etmiştir.
- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.

Antlaşmadan sonra Safeviler,

- Osmanlı askerî sistemini örnek alarak daimi ordu birlikleri kurmuş, orduyu ateşli silahlarla güçlendirmişlerdir.
- Almanya ve Fransa ile ittifak arayışlarına girmiş, Rus çarı ile Osmanlı'ya karşı iş birliğine gitmek istemişlerdir.
- İpek ihracatını yasaklayarak Osmanlı ekonomisine büyük zararlar vermişlerdir.
- Osmanlı'nın batı yönündeki savaşlarını ve Celâli İsyanları ile uğraşmasını fırsat bilerek Azerbaycan, Gürcistan ve Şirvan'ı geri almışlardır.

Nasuh Paşa Antlaşması (1612)

- Kuyucu Murat Paşa'nın İran üzerine sefere çıkmasından sonra iki devlet yeni bir antlaşmaya imza atmıştır.

Antlaşmaya göre;

- İki devlet 1555 Amasya Antlaşması sınırlarına geri dönmüş,
- İran, Osmanlı'ya vergi olarak yıllık iki yüz deve yükü ipek vermeyi kabul etmiştir.

Serav Antlaşması (1618)

- İran'ın antlaşmaya uymaması üzerine başlayan savaş yine bir barış ile sonuçlanmıştır.

Varılan antlaşmaya göre,

- İran'ın ödeyeceği vergi iki yüz deve yükü ipekten, yüz deve yüküne düşürülmüştür.

IV. Murad Devri'ndeki en önemli askerî olay Safevilerle karşı girişilen 1623 - 1639 Osmanlı - Safevi Savaşı'dır. Bu savaşta Osmanlı orduları Doğu Anadolu Bölgesi, Ahıska, Revan ve Kafkasların önemli bir bölümünü ele geçirmiştir. Anadolu'da bozulan otorite yeniden sağlanmış, sefer sırasında geçilen yerlerde hakkında şikâyetle bulunan birçok devlet görevlisi ve isyancı cezalandırılmıştır. IV. Murad, "Bağdat Fatihi" unvanı ile anılmıştır.

Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639)

- İran'ın Bağdat'ı ele geçirmesi üzerine başlayan savaşlar, aralıklarla 1639'a kadar sürmüştür.
- Sultan IV. Murat Revan ve Bağdat Seferleri'ne çıkmıştır.
- İran'ın isteği üzerine iki devlet arasında "Kasr-ı Şirin Antlaşması" imzalanmıştır.

Antlaşma maddelerine göre;

- Safeviler Osmanlı topraklarına saldırmayacak,
- ticari yasaklar kaldırılacaktır.

Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın Önemi

- Kasr-ı Şirin Antlaşması ile bugünkü Türkiye - İran sınırı yaklaşık olarak belirlenmiştir.
- Eski tarihî ticaret yolları yeniden canlanmıştır.

BİLGİ

Osmanlı Devleti, XVII. yüzyılın ilk yarısında Safevilerle girişilen mücadeleler sebebiyle, Avrupa'nın Otuz Yıl Savaşları yüzünden güçsüz kalmasından yararlanamamıştır.

1.

Ferhat Paşa Antlaşması'na (1590) göre
Osmanlı Devleti'nin sınırları

Ferhat Paşa Antlaşması'nın özellikleri ve harita birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Osmanlı Devleti'nin doğu sınırları günümüzdeki şeklini almıştır.
- B) Osmanlı Devleti doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
- C) İran'ın Anadolu'da yürüttüğü Şiilik propagandası nihai olarak sonlanmıştır.
- D) Osmanlılar için Akdeniz'deki İran tehdidi etkisini artırmıştır.
- E) Kuzey Afrika, Osmanlı - İran mücadele sahasına dönmüştür.

2. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti doğuda İran'la uzun süren savaşlar yaşamıştır. Galip gelinen dönemlerde ganimet bakımından istenenler elde edilememiştir.

Buna göre, Osmanlı - İran Savaşları'nın aşağıdaki gelişmelerden hangisine sebep olduğu söylenemez?

- A) Anadolu'da Şahkulu ayaklanmasının çıkmasına
- B) Osmanlı maliyesinin bozulmasına
- C) Ordunun seferlere isteksiz gitmesine
- D) Avrupa'da hâkimiyet mücadelesinin kesintiye uğramasına
- E) Askerî harcamalarda artış görülmesine

3. Osmanlı ordularının Kafkasya'nın önemli bir kısmını ele geçirmesi üzerine 1639 yılında Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın imzalandığı devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya
- B) Lehistan
- C) Safeviler
- D) Venedik
- E) Avusturya

4. Tarafların meşaleler yakarak savaşmaya gece de devam etmeleri sebebiyle "Meşale Savaşı" adı verilen savaş, aşağıdaki hangi devletler arasında yapılmıştır?

- A) Osmanlı - İran
- B) Osmanlı - Rusya
- C) Avusturya - Fransa
- D) Fransa - İngiltere
- E) Osmanlı - Lehistan

5. IV. Murad'ın Bağdat'ı ele geçirdiği seferden sonra 1639'da Kasr-ı Şirin Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşma bugünkü Türkiye - İran sınırını belirlerken, sonraki tarihlere çıkacak sınır meselelerinde de temel alınmıştır.

Metinden hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Osmanlı Devleti topraklarını genişletmiştir.
- B) Sınırlar üzerinde mutabakat oluşmuştur.
- C) Bölge ticaretinin canlanmasına katkı sağlanmıştır.
- D) Günümüze kadar süren çatışmasız bir ortam doğmuştur.
- E) Osmanlılar askerî yönden üstünlük sağlamıştır.

6.

I. Durum: 1590 Ferhat Paşa Antlaşması ile Safeviler Osmanlı üstünlüğünü tanımıştır. Bu antlaşmayla Tebriz, Karabağ, Gence, Gürcistan, Nihavend Osmanlı idaresinde kalmıştır.

II. Durum: 1612 Nasuh Paşa Antlaşması ile 1555 Amasya Antlaşması'ndaki sınırlara geri dönmüştür. Ayrıca Safeviler Osmanlılara yıllık iki yüz deve yükü ipek ödemesi kabul etmiştir.

Her iki durum birlikte değerlendirildiğinde,

- I. Osmanlı ekonomik üstünlüğünü korumuştur.
 - II. Safeviler sınırlarını genişletmiştir.
 - III. Osmanlı tüm kazanımlarını kaybetmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

1-B

2-A

3-C

4-A

5-D

6-B

TEST 2

1.

Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda doğu cephesinde savaştığı devlet tabloda verilenlerden hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. IV. Murad'ın Revan'ı fethinden sonra İran'ın barış istemesi üzerine Kasr-ı Şirin Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşmaya göre Revan siyasi ve ekonomik stratejiler doğrultusunda İran'a bırakılmıştır.

Buna göre Osmanlı'nın Revan'ı ele geçirmesine rağmen İran'a bırakmasında;

- I. topraklarının verimsiz olması,
II. ticari yolların canlandırılmak istenmesi,
III. Batı'da Habsburglarla mücadele hâlinde olunması
durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

3. Safevilerin Ferhat Paşa Antlaşması (1590) ile kaybettiği toprakları geri almak istemesi nedeniyle başlayan savaşlar Nasuh Paşa Antlaşması'yla (1612) sona ermiştir.

Safevilerin aşağıdaki gelişmelerin hangisinden yararlanarak Osmanlı ile savaştığı söylenebilir?

- A) Osmanlı topraklarındaki Celâli İsyânları'ndan
B) Otuz Yıl Savaşları'nın başlamasından
C) Osmanlı - Memlûk mücadelesinden
D) Osmanlı sarayında yaşanan iç çekişmelerden
E) Viyana Kuşatması'nın başarısızlıkla sonuçlanmasından

4. Safevi Devleti'nin kurulmasından sonra iki asırdan fazla süren Osmanlı - İran mücadelelerinin siyasi, dinî, toplumsal ve ekonomik sebepleri arasında aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

- A) Anadolu hâkimiyeti
B) Mezhep çatışmaları
C) İpek Yolu ticareti
D) Kafkasya'ya sahip olma
E) Adriyatik egemenliği

5. Osmanlılar ile Safeviler arasında imzalanan ve bugünkü Türkiye - İran sınırını belirleyen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Paşa Antlaşması
B) Amasya Antlaşması
C) Ferhat Paşa Antlaşması
D) Kasr-ı Şirin Antlaşması
E) Nasuh Paşa Antlaşması

6.

"Tarihsel açıdan bakıldığında, Osmanlı ve İran birbirlerini yansıtan bir ilişki izlemiş, tarihsel yakınlık nedeniyle sürekli etkileşim ve yaklaşma içerisinde olmuşlardır. Türkler, batıya doğru hareket ederek İran kültürüne maruz kalmışlar ve silinmez siyasi ve dinî miras olarak aldıkları birçok anlayıştan etkilenmişlerdir. İran tarihsel olarak Şii öğretilerini kabul ettiği dönemden yakın döneme kadar Safevî ve Kaçarlar gibi Türk kraliyet aileleri tarafından yönetilmiştir. Osmanlı - Safevî bölünmesi esasen Sünnî İslam ve Şii Tasavvuf anlayışı taşıyan iki Türk hanedanının rekabeti olmuştur. İran ve Osmanlı Devleti daima birbirlerini etkilemişlerdir."

İslam tarihçisi Adile Karakaya'nın ifadelerinden hareketle, aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı - İran münasebetlerine olumlu katkıları sunduğu söylenemez?

- A) İpek Yolu'nun İran'dan başlayarak Osmanlı topraklarına doğru uzanması
B) Osmanlı padişahlarının halifelik sıfatını kullanması
C) İran topraklarında çok sayıda Türk nüfusun bulunması
D) Her iki devletin ortak kültür coğrafyasından beslenmesi
E) Farsçanın İran başta olmak üzere Osmanlı bilim muhitinde yaygın olarak kullanılması

07850234

1. Safevilerin Osmanlı Politikaları

I. Yöneticiler ile halk arasındaki iktisadi anlaşmazlıkların derinleştirilmesi

II. Osmanlı Devleti'ne karşı Batı ile ittifaklar kurulması

III. Osmanlı şehzadelerinin kışkırtılması

IV. Bazı Osmanlı beylerinin isyana teşvik edilmesi

V. Anadolu'da Şililik faaliyetlerinde bulunulması

Safevilerin; Osmanlı Devleti ile ilişkilerinin bozulmasına ve iki devlet arasında uzun savaşlar döneminin yaşanmasına sebep olan yukarıdaki faaliyetlerinden hangisi, Osmanlı işlerine müdahale olarak değerlendirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin Safevilerle imzaladığı Ferhat Paşa Antlaşması (1590) ile elde ettiği kazanımlardandır?

- A) Osmanlı doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
B) İran sınır ihlallerine son vermiştir.
C) Anadolu'da Şililik faaliyetleri sona ermiştir.
D) Bugünkü Türkiye - İran sınırı çizilmiştir.
E) İran tehlikesi ortadan kalkmıştır.

3. Osmanlı Devleti, XVII. yüzyılın ilk yarısında siyasi, askerî, ekonomik ve sosyal sıkıntılarla uğraşmak zorunda kalmış, Avrupa'da yaşanan Otuz Yıl Savaşları'ndan yararlanamamıştır. Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı'ya bu dönemde meşgul eden gelişmelerden olduğu söylenebilir?

- A) Ulusçuluk akımının etkisiyle baş gösteren ayrılıkçı ayaklanmalar ile uğraşılması
B) Sanayi Devrimi'nin Osmanlı ekonomisinde olumsuz etkiler bırakması
C) Akdeniz ticaretini canlandırmak için Hint Deniz Seferleri ile meşgul olunması
D) Avrupa örnek alınarak daha çok kültürel ve mimari alanda yeniliklere gitmeye odaklanılması
E) Safevilerle uzun bir dönem savaş hâlinde olunması

4. Safevilerin Anadolu'daki Şililik faaliyetlerinin artması üzerine başlayan savaşlar, Osmanlı'nın üstünlüğü ile sona ermiş, iki devlet arasında 1590 senesinde Ferhat Paşa Antlaşması imzalanmıştır.

Varılan anlaşmaya göre;

- Gürcistan, Nihavend, Tebriz, Karadağ, Gence, Şehirzor, Luristan Osmanlı'da kalmış,
- İran, topraklarında yaşayan Sünni vatandaşlarına baskı yapmayacağını taahhüt etmiştir.

Böylece Safeviler Osmanlı'nın üstünlüğünü resmen kabul etmiştir.

Safevilerin aşağıdaki faaliyetlerinden hangisinin, Osmanlı üstünlüğünü fiilen de kabul ettiklerinin göstergesi olduğu söylenebilir?

- A) Osmanlı askerî sistemini örnek alarak daimi ordu birlikleri kurmaları
B) Avusturya ve Fransa ile ittifak arayışlarına girmeleri
C) Rus Çarı ile askerî ve siyasi yönden iş birliğine gitme çabasında bulunmaları
D) İpek ihracatını yasaklayarak Osmanlı ekonomisine zarar vermeleri
E) Osmanlı'nın Celâli İsyancıları ile uğraşmasından yararlanarak Azerbaycan ve Gürcistan'ı geri almaları

5. "Osmanlı - Safevi Savaşları 1578 - 1590 yılları arasında devam etmiş mücadeleler sonunda Osmanlılar savaşı kesin olarak kazanmıştı. Safevi vatandaşı olan bizler de Osmanlı tebaası olduk. Memleket topraklarımız Osmanlı Devleti'ne geçmiştir. Bununla birlikte Azerbaycan ve Gürcistan topraklarındaki Osmanlı hâkimiyeti ana yollar ve belli şehirlerden ibaret kalmıştır. Özellikle İran sınırına yakın yerlerde Osmanlı yöneticileri otorite kurmakta oldukça zorlanmıştır. Bize gelince, sattığımız malların vergilerini gâh Safevi'ye gâh Osmanlı'ya veririz. Uzun vadeli ticaret planlaması yapamıyoruz."

Azerbaycanlı tüccar Hasan Efendi'nin verdiği bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Doğu sınırlarındaki harita Osmanlı lehine değişmiştir.
B) Osmanlı Devleti ile Safeviler arasındaki sınır nihai olarak belirlenmiştir.
C) Osmanlı idaresi ele geçirdiği toprakların halkı ile uyumlu ilişki kurmakta zorlanmıştır.
D) Osmanlılar ile Safeviler arasında kalıcı olarak barış sağlanamamıştır.
E) Osmanlı - Safevi sınırındaki topraklar sıkça el değiştirmiştir.

BİLGİ

4 - XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Dış Politikası

Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda;

- ülke içinde uzun savaşların getirdiği ekonomik ve sosyal sıkıntılar,
- merkezî idarenin zayıflaması,
- Erdel Meselesi sebebiyle Avusturya ile mücadele edilmesi,
- Lehistan'ın Osmanlı egemenlik alanında ihlallerde bulunması hususlarına yoğunlaşmıştır.

BİLGİ

- Avusturya, Otuz Yıl Savaşları sebebiyle Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü bu durumdan yararlanamamıştır.
- Otuz Yıl Savaşlarından sonra Osmanlı - Avusturya ilişkileri gergin bir hâl almış, 1664'te imzalanan Vasvar Antlaşması ile Erdel'deki Türk hâkimiyeti Avusturya tarafından tanınmıştır.

Osmanlı - Lehistan İlişkileri

Osmanlı Lehistan münasebetleri XVII. yüzyılın başlarında;

- Osmanlı'ya tabi olan Kırım hanının Lehistan topraklarına akınlar yapması, Lehistan denetimindeki Kazakların da Osmanlı sahillerini vurması,
- Lehistan'ın Osmanlı egemenlik alanı olan Eflâk ve Boğdan'a yönelik girişimlerde bulunması sebeplerinden dolayı bozulmuş, II. Osman (Genç Osman) Lehistan üzerine Hotin Seferi'ne (1621) çıkmıştır.

Hotin Seferi

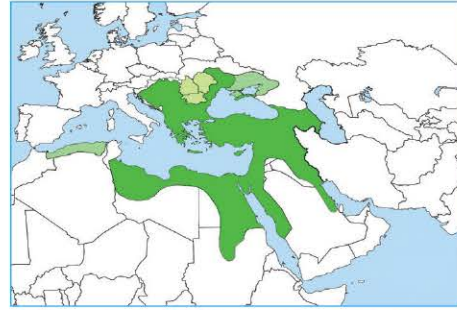
- Hotin Kalesi'ni kuşatan ordunun başında bulunan II. Osman; kendilerine verilen bahşişi az bulan yeniçerilerin isteksiz ve disiplinsiz tutumları, arpalıkları kesilen ulemanın kıskırtmaları yüzünden Lehistan'ın isteği ile barış antlaşmasına rıza göstermek zorunda kalmıştır.
- Hotin Antlaşması'na göre Kanuni Dönemi'ndeki sınırlar esas alınmıştır.
- Lehistan'ın siyasi ve askerî ihlalleri bir dönem için engellenmiştir.
- Osmanlı, Doğu Avrupa'daki egemenliğini güçlendirmiştir.
- Hotin Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Lehistan arasında imzalanan ilk barış antlaşması olmuştur.

NOT

- II. Osman Hotin Seferi'ne bizzat çıkarak askerî sorunları yerinde görme imkânını bulmuştur.
- Osmanlı tarihinde Yeniçeri Ocağı'nın kapatılma düşüncesi ilk kez bu olay ile gündeme gelmiştir.
- Genç Osman'ın Yeniçeri Ocağı'nı lağvetme planını öğrenen kapıkulu askerleri çıkardıkları isyan sonunda padişahı önce tahttan indirmişler, sonra da Yedikule zindanlarında katletmişlerdir.

Bucaş (1672) ve Zoravna (1676) Antlaşmaları

Bucaş Antlaşması'ndan (1672) sonra Osmanlı Devleti'nin sınırları

- Sultan IV. Mehmed Dönemi'nde Ukrayna'da bulunan Kazaklar Osmanlı Devleti'nden yardım istemiş, bunun üzerine Lehistan Ukrayna'yı işgal etmiştir.
- Muhtemel bir Lehistan - Rus ittifakından endişelenen IV. Mehmed Lehistan Seferi'ne çıkmıştır.
- Sefer ile Podolya arazileri ele geçirilmiş, Kamanıçe fethedilmiştir.
- Nihayet 1672 senesinde Bucaş, 1676 senesinde de Zoravna antlaşmaları imzalanmıştır.

Lehistan ile varılan anlaşmalara göre;

- Podolya Osmanlı'ya bırakılacak,
- Lehistan yıllık 22 bin altın ödeyecek (Vergi maddesi sebebiyle savaşlar yeniden başlamış, nihayet 1676'da Zoravna mutabakatı ile Bucaş Antlaşması yürürlüğe konmuştur.),
- Lehistan Kazaklara müdahalede bulunmayacaktır.

Bucaş Antlaşması'nın Önemi

- Osmanlı Devleti'nin Batı'da toprak kazandığı son antlaşmadır.
- Bucaş ile Osmanlı Devleti Batı'daki en geniş sınırlarına ulaşmıştır.

Osmanlı Rus İlişkileri

- Ukrayna Kazaklarının Ruslara yaklaşması sebebiyle Rusların üzerine Çehrin Seferi'ne çıkılmış ve Rusya ile Bahçesaray Antlaşması (1681) imzalanmıştır.

BİLGİ

Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan ilk antlaşmadır.

Osmanlı Venedik İlişkileri

Girit'in Kuşatılması

Venedik yönetimindeki Girit'in korsan yatağı hâline gelmesi üzerine ada 1645 yılında kuşatılmış, ancak Girit'in fethi yirmi dört yıl sonra 1669 senesinde tamamlanabilmiştir.

NOT

Girit muhasarasının yirmi dört yıl sürmesi Osmanlı donanma gücünün zayıfladığının göstergesidir.

1.

Sokullu Mehmet Paşa'nın ölümüyle Halil Paşa'nın sadrazamlığı arasındaki otuz sekiz yılda on dokuz veziriazam göreve gelmiştir. Bunlardan sadrazamlık makamına liyakati yetenlerin sayısı üçü geçmemiştir. Kanuni Sultan Süleyman zamanına kadar ve onun devrinde vezirlik rütbesini ele alabilmek büyük bir kabiliyet ödülü sayılmış ve rütbe sahibi Divân-ı Hümâyun'da vezir olarak bulunmuş, devlet işlerinde kendilerinden yararlanmışlardır. Vezir sayısı ise dördü geçmemiştir.

Bu dönemde sık sadrazam değişikliklerinin yaşanmasının sebepleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Padişaha yakın nüfuzlu adamların iltimas ve himayeleri
- B) Fetih hareketlerinin zamanla artması
- C) Liyakat ve hizmete ehemmiyet verilmemesi
- D) Valide sultanların yönetim işlerine karışması
- E) Makamların rüşvetle dağıtılması

2. Osmanlı Devleti, XVI ve XVII. yüzyıllarda imzalamış olduğu;

- I. Bucaş,
- II. Zitvatorok,
- III. Ferhat Paşa

antlaşmalarından hangilerinde en geniş sınırlara ulaşımıştır?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

3. III. Mehmed ve I. Ahmed zamanlarında devletin düzeninde yaşanan bozulma artmış ve bu durum tüm coğrafyaya ve alanlara yansımaya başlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin, bu bozulmanın doğrudan askerî sebeplerinden olduğu söylenebilir?

- A) Devşirme Kanunu'na aykırı hareket edilmesi
- B) Makamların iltimas ile dağıtılması
- C) İlimiye sınıfında bozulmanın yaşanması
- D) Celâli İsyânları'nın artması
- E) Avarız vergisinin kalıcı hâle getirilmesi

4. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıldaki Avrupa siyaseti ile ilgili olarak verilen,

- I. Avrupa'daki Otuz Yıl Savaşları sebebiyle gücünü korumuştur.
- II. Barışçı bir politika izlemiştir.
- III. En büyük rakibi Habsburglar olmuştur.

yargılarından hangilerinin doğruyu yansıttığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Osmanlı - Venedik mücadelesinde yirmi dört yıllık bir kuşatmanın ardından alınabilen yer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıbrıs
- B) Rodos
- C) Eğriboz
- D) Mora
- E) Girit

6. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda diplomatik ilişki kurduğu devletlerden biri değildir?

- A) Venedik
- B) Rusya
- C) Lehistan
- D) İran
- E) Bulgaristan

7.

"Veziriâzam Hadım Hasan Paşa, tayin ettiği memuriyetlerden aldığı külliye rüşveti III. Mehmet'in validesi Safiye Sultan'a verdiğini söylüyordu. Meşhur Sinan Paşa ilk sadareti istisna olarak diğer dört defaki sadaretini hep saraya takdim ettiği yüksek para ve hediyeler sayesinde elde etmişti; Sinan Paşa'ya göre zengin olmayan bir vezirin hükümet reisliği etmesi mümkün değildi."

Kaynak: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, TTK Yayınları

Metindeki durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. merkezî otoritenin bozulması,
- II. savaşlarda alınan yenilgilerin artması,
- III. hazine gelirlerinin çoğalması

gelişmelerinden hangilerine yol açtığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

TEST 2

4. SEANS: XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DIŞ POLİTİKASI

1. Aşağıda XVII. yüzyıl Osmanlı siyasi haritası yer almaktadır.

Yukarıdaki haritaya bakılarak,

- I. Osmanlı, Doğu Avrupa'ya egemen olmuştur.
 - II. Avrupa'da siyasi birlik sağlanmıştır.
 - III. Osmanlı Devleti iki kıtada hâkimiyet kurmuştur.
- Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Girit'in alındığı, adaya geçmek üzere olduğu sırada Sultan Mehmed'e müjdelenmiştir. Padişah sevincinden ağlayarak gelen bilgi notunu okuyamayıp sır kâtibine vermiş ve haber onun tarafından okunmuştur.

Padişahın bu tepkisinde;

- I. Ada'nın yirmi dört yıldır alınamamış olması,
- II. Girit'in Akdeniz hâkimiyeti için önemli bir mevkiye bulunması,
- III. İran tehlikesinin bertaraf edilmiş olması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi, II. Osman'ın Hotin Seferi'ne çıkmasının sonuçlarındandır?

- A) Ekber ve erşed sistemine geçilmesi
B) Sancağa çıkma uygulamasına geri dönülmesi
C) Askerî sorunların yerinde görülmesi
D) Batı örnek alınarak yeniliklere gidilmesi
E) Malikâne sisteminin uygulanması

4. Osmanlı Devleti XVII. yüzyıl sonlarında toprak bakımından dünyanın en büyük imparatorluklarından. Anadolu, Trakya, Balkanlar, Kafkasya, Irak, Kuzey Afrika'nın yanı sıra Girit ve Kıbrıs adalarıyla Ege Denizi'nin bütün adaları imparatorluğuna ait bulunmaktaydı.

Anlatılan dönemdeki Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı milletleri bir arada tutmuştur.
B) Akdeniz üstünlüğünü elinde bulundurmaktadır.
C) Hâkimiyetini üç kıtaya yaymıştır.
D) İmtiyazlara dayalı aristokrat sınıf etkindir.
E) Çok uluslu ve kültürlü bir yapıya sahiptir.

5. Sahip olduğu coğrafi ve stratejik konumu ile oldukça önemli bir yere sahip olan Doğu Akdeniz, tarih boyunca ticareti kontrol altına almak ve üstünlük sağlamak isteyen devletlerin mücadele alanı olmuştur. Çeyrek asırlık bir kuşatmanın ardından 1669'da Girit fethedilmiş, Akdeniz Osmanlı için daha korunaklı hâle gelmiştir.

Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Coğrafi Keşiflerin olumsuz etkisi silinmiştir.
B) Vergi gelirleri artmıştır.
C) Akdeniz ticareti daha güvenli hâle gelmiştir.
D) Bölgedeki korsanlık faaliyetleri engellenmiştir.
E) Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyet sahası genişlemiştir.

6. I. Podolya Osmanlı Devleti'ne bırakılacaktır.

- II. Lehistan, Osmanlı'ya her sene yirmi iki bin altın verecektir.

- III. Lehistan'da bulunan Podolya'daki küçük kaleler Osmanlı'ya verilecektir.

- IV. Lehistan Kazaklara müdahalede bulunmayacaktır.

- V. Lehistan Ukrayna'yı terk edecektir.

Osmanlı Devleti ve Lehistan arasında imzalanan Bucaş Antlaşması'nın yukarıdaki maddelerinden hangisinin, Lehistan'ın doğrudan bağımsızlığına zarar verdiği söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1.

Girit Adası Venedik himayesindeki korsanların Osmanlı ticaret gemilerine zarar vermesi üzerine 1645'te kuşatılmıştır. Ada ancak yirmi dört yıllık kuşatmanın ardından ele geçirilebilmiştir.

Kuşatmanın uzun sürmesinin;

- I. donanmanın eski gücünde olmadığı anlaşılması,
- II. Osmanlı maliyesinin olumsuz etkilenmesi,
- III. Haçlıların Türkleri Avrupa'dan atma ümitlerinin sona ermesi

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti ile Venedikliler arasında yapılan savaşların temel nedeni denizlerde ve ticaretle üstünlük kurulması düşüncesidir.

Buna göre;

- I. Osmanlı'nın Girit'i fethetmesi,
 - II. Venediklilerin Çanakkale Boğazı'nı ablukaya alması,
 - III. İpek Yolu'nun Akdeniz uzantısına hâkim olmak istenmesi
- unsurlarından hangilerinin bu mücadele kapsamında olduğu değerlendirilebilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda toprak kayıpları yaşamasında;

- I. Ocağa devşirme kanununa aykırı asker alınması,
 - II. tımar sisteminde sıkıntılar yaşanması,
 - III. "Devlet ocak içindir." anlayışının benimsenmesi
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti ile Lehistan arasında imzalanan Bucaş Antlaşması'na göre;

- Podolya Osmanlı'ya bırakılacak,
- Lehistan yıllık 22 bin altın ödeyecek,
- Lehistan Kazaklara müdahalede bulunmayacaktı.

Buna göre Bucaş Antlaşması ile ilgili,

- I. Lehistan, Osmanlı üstünlüğünü açıkça kabul etmiştir.
- II. Osmanlı hazinesinin vergi gelirleri artmıştır.
- III. Osmanlılar Doğu Avrupa'da yeni bir müttefik kazanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. XVII. yüzyılda Girit'in Venediklilerin elinde olması Osmanlı Devleti için bir zafiyet oluşturmuştur. Osmanlılar kendilerini Akdeniz'de tam bir emniyet içerisinde görmemişlerdir.

Bu durumun sebepleri arasında;

- I. Avrupa'da Otuz Yıl Savaşları'nın yaşanması,
- II. bölgede korsanlık faaliyetlerinde bulunulması,
- III. Osmanlı ticaret ve hac gemilerine saldırılar yapılması

gelişmelerinden hangilerinin bulunduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

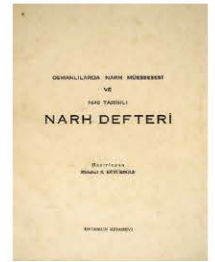
6. 1640 yılına ait Narh Defteri XVII. yüzyılda Hindistan'dan gelen pahalı tekstil ürünlerinin Osmanlı pazarına hâkim olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. bütçe açıklarının artması,
- II. dış ticaret dengesinin bozulması,
- III. tımar sisteminin bozulması

gelişmelerinden hangilerinin yaşanmasına yol açtığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

BİLGİ

5 - Kutsal İttifak Osmanlılara Karşı

Osmanlı'nın XVII. Yüzyılın İkinci Yarısındaki Siyaseti

- Osmanlı Devleti Köprülüler zamanındaki fetihlerle güç kazanmıştır.
- Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Avrupalı devletlerle girişilen mücadelelerde genel bir üstünlük sağlanması üzerine genişleme siyaseti takip etmiştir.

Viyana Kuşatması

- Macarların lideri konumunda bulunan Tökeli İmre'nin Avusturya'ya karşı Osmanlı'dan yardım istemesiyle Osmanlı ordusu Viyana üzerine sefere çıkmıştır.
- Avusturya Kralı Leopold'un yardım talebine de Venedik, Lehistan ve Alman prenslikleri olumlu cevap vermiştir.
- Papa, Osmanlıların Hristiyan dünyasına yönelik bir tehdit olduğu propagandası yaparak Avrupa devletlerini Haçlı birliğinde bir araya getirmiştir.
- Fransa, Osmanlı ile yakın ilişkiler kurmasına rağmen sessiz kalarak Haçlı ittifakına dolaylı bir destek vermiştir.
- Viyana Kuşatması, Osmanlı ordusunun bozguna uğramasıyla başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

Yenilgiye Ortam Hazırlayan Gelişmeler

- Viyana'nın dört taraftan kuşatılmayacak kadar geniş bir alana yayılmış olması
- Haçlı birliğinin oluşturularak Avusturya'ya yardıma gelinmesi
- Osmanlı askerlerinin disiplin ve lojistik sorunları yaşaması
- Kuşatma için hafif topların götürülmesi sebebiyle ateş gücü bakımından zayıf kalınması
- Olumsuz iklim koşullarının bulunması
- Orduda zahire kıtlığının baş göstermesi sebebiyle yük hayvanlarının dahi beslenememesi
- Lehistan kralının beklenenden önce Viyana'ya ulaşması üzerine Osmanlı ordusunun iki ateş arasında kalması

Viyana Bozgunu'nun Sonuçları

- Osmanlı Devleti'nin yenildiğini gören Avrupalılar, Türklerin Avrupa topraklarından çıkarılması zamanının geldiğine inanmaya başlamıştır.
- Osmanlı'ya karşı Avusturya, Lehistan, Venedik, Rusya ve Malta'dan oluşan Kutsal İttifak kurulmuştur.

Kutsal İttifak Savaşları (1683-1699)

- Osmanlı aynı anda birçok devlete karşı mücadele etmek zorunda kalmıştır.

- Lehistan Boğdan'ı, Rusya Azak Kalesi'ni ele geçirirken Sofya'ya kadar olan tüm Osmanlı toprakları Avusturya tehdidinde kalmıştır. Venedik Mora'yı ve Sakız Adası'nı ele geçirmiştir.
- Salankamen ve Zenta yenilgilerinden sonra 1699'da Karlofça Antlaşması ile savaşlar sona ermiştir.

Karlofça Antlaşması'na göre,

- Temeşvar ve Banat dışındaki tüm Macaristan ve Erdel Avusturya'ya bırakılmıştır.
- Ukrayna ve Podolya Lehistan'a verilmiştir.
- Mora Yarımadası Venedik'e bırakılmıştır.
- Antlaşmanın 25 yıl sürmesi ve garantörlüğünün Avusturya'da olması kabul edilmiştir.

İstanbul Antlaşması'na (1700) göre,

- Azak Kalesi Ruslara bırakılmıştır.
- Rusya İstanbul'da elçi bulundurma hakkı elde etmiştir.

BİLGİ

Karlofça barış görüşmelerinde Rus temsilcinin yetki belgesinin olmaması sebebiyle Ruslarla yapılacak antlaşma sonraya bırakılmış ve İstanbul Antlaşması 1700 senesinde imzalanmıştır.

Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları ile,

- Osmanlı Devleti ilk kez yabancı devletlerin (İngiltere ve Hollanda) arabuluculuğunu kabul etmiştir.
- İlk kez müzakere yoluyla bir antlaşma imzalanmıştır.
- Osmanlı Devleti ilk kez Batı'da büyük toprak kaybına uğramıştır.
- Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hâkimiyeti son bulmuştur.
- Osmanlı Devleti'nde genişleme dönemi sona ermiş, toprakları koruma politikasına geçilmiştir.
- Ruslar ilk kez Karadeniz'e inme fırsatı yakalamıştır.

Karlofça Antlaşması Sonrası Dış Siyaset

- Osmanlı Devleti dış ilişkilerde denge siyaseti izlemeye başlamıştır.
- Avrupa'da Haçlı zihniyeti zayıflamış; İngiltere, Hollanda, İsveç gibi devletler Osmanlı ile yakın ilişkiler kurmuştur.
- Aynı anda birden fazla devletle mücadele etmek zorunda kalan Osmanlı Devleti konjonktürel ittifaklara yönelmiştir.
- Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılın başlarında, Pasarofça Antlaşması'na (1718) kadar; Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları ile kaybettiği toprakları geri alma politikası izlemiştir.
- Fransa'ya karşı güveni sarsılan Osmanlı, Prusya ile yakınlaşmak istemiştir.
- XVIII. yüzyılda Fransa Avusturya'yı, Venedik ise Hristiyan dünyasını kendileri için tehlike olarak görmüştür. Osmanlı ise bu yüzyılda diğer Avrupalı devletlerle giriştiği mücadelelerde Avusturya'nın tarafsız kalması için çabalamıştır.
- Rusya XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'ne büyük zararlar vermiştir.

00DA01B5

1.

Sırbistan'da bulunan bir kasabada 26 Ocak 1699'da Avrupa tarihinin en önemli antlaşmalarından biri imzalanmıştır. Bu antlaşma, Osmanlı Devleti ile Hristiyan kuvvetler arasında, ilk defa 1648 Vestfalya Antlaşması'nda tespit edilen diplomasi kurallarına göre yukarıdaki görselde yer alan kilisenin bulunduğu yerde gerçekleşmiştir.

Parçada sözü edilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karlofça B) Vasvar C) 1700 İstanbul
D) Prut E) Küçük Kaynarca

2. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 1700 yılında imzalanan İstanbul Antlaşması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Rusya'nın Karadeniz'deki etkinliğine ortam hazırlanmıştır.
B) Rusya, Ortodoks Osmanlı tebaası ile yakınlaşmıştır.
C) Kırım Rusya'ya bırakılmıştır.
D) Osmanlı'ya yönelik Rus tehdidi oluşmuştur.
E) Rusya İstanbul'da daimi elçi bulundurabilecektir.

3. Karlofça Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Hristiyan devletler arasında müzakereler yoluyla Karlofsi kasabasında imzalanmıştır. Müzakereler büyük bir çadırda yapılmıştır. Sonra bu çadırın yerine yapılan kilisede Türklerin antlaşma mekânına girdikleri kapı olan doğu kapısı örülerek kapatılmıştır.

Türklerin antlaşma mekânına girdiği kapının örülmesinde;

- I. Avrupa'da Türklerle barış içerisinde yaşama arzusu,
II. Türklerin tehlike olarak görülmesi,
III. Türklerin Avrupa topraklarından atılmak istenmesi
- düşüncelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. XVII. yüzyıldan itibaren Avrupa'da meydana gelen diplomatik gelişmelerde birtakım usul değişimleri yaşanmıştır. Modern devletlerin ortaya çıkmaya başladığı bu dönemde Osmanlı Devleti de bu gelişmelere ayak uydurmak durumunda kalmıştır.

Buna göre;

- I. Vestfalya,
II. Zıtvatorok,
III. Karlofça

antlaşmalarından hangilerinde bu değişimin izlerinin olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti'nin Batı'da geniş topraklar kaybettiği ve imparatorluk için yeni bir siyasi dönemi başlatan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zıtvatorok Antlaşması B) I. Viyana Kuşatması
C) Haçova Muharebesi D) Karlofça Antlaşması
E) Bucaş Antlaşması

6. IV. Mehmed, "Niyetimiz Yanık ve Komaran kaleleri idi; Viyana Kalesi aklımızda yoktu; Paşa (Merzifonlu Kara Mustafa Paşa) ne acayip saygısızlık edip bu sevdaya düşmüş. Hoş şimdi Hak teâlâ kolaylık versin; lâkin önceden bildirseydi izin vermezdim." diyerek muztarip olup bu emrivakiyi istemeyerek kabule mecbur kalmıştır.

Buna göre II. Viyana Kuşatması ile ilgili,

- I. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa kendi başına hareket etmiştir.
II. Padişah hoşnutsuzluğunu açıkça belirtmiştir.
III. Viyana Seferi engellenmek istenmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

1.

XVII. Yüzyıl Avrupa Siyasi Haritası

Yukarıda yer alan XVII. yüzyıla ait haritaya göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Ruslarla sınır komşusu olmuştur.
- B) Avrupa'da merkezî devletler ortaya çıkmıştır.
- C) Osmanlı'nın Batı Avrupa hâkimiyeti güçlenmiştir.
- D) Osmanlılar Akdeniz'de üstünlüğü ele geçirmiştir.
- E) Türkler, Doğu Avrupa'da hâkim güç hâline gelmiştir.

2. Aşağıdaki devletlerden hangisi 1683'te Osmanlı Devleti'ne karşı oluşturulan Kutsal İttifak'ın içerisinde bulunmamıştır?

- A) Rusya
- B) Lehistan
- C) Malta
- D) Venedik
- E) Macaristan

3. Papalık, II. Viyana Kuşatması öncesinde bir Haçlı ittifakı oluşturmak için yoğun diplomatik temaslar kurmuştur. Venedik Haçlı birliğine destek vermeyi kabul etmiş, fakat bunun gizli kalmasını şart koşmuştur.

Venedik'in bu tutumunun sebebinin;

- I. halkının savaşa girmek istememesi,
- II. Akdeniz'deki ticari çıkarlarını düşünmesi,
- III. muhtemel bir Venedik - Osmanlı savaşında yalnız bırakılma endişesini taşıması

durumlarından hangileri olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda;

- I. Rusya,
- II. İngiltere,
- III. Avusturya

devletlerinden hangileri ile askerî mücadele içerisinde olmamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

5. Macaristan ve Tuna boylarının elden çıkması ile diplomaside yeni bir dönem başlamıştır. Osmanlı Devleti ilk defa İngiltere ve Hollanda'nın arabuluculuğunu kabul etmiştir. Birçok devletle uzun görüşmeler sonunda Karlofça Antlaşması (1699) imzalanmıştır.

Bu durum için Osmanlı Devleti hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Toprak kaybına uğramıştır.
- B) Kendi şartlarını kabul ettirmiştir.
- C) İtibar kaybına uğramıştır.
- D) Antlaşmayı müzakere yoluyla imzalamıştır.
- E) Diplomasi ön plana çıkmıştır.

6.

Karlofça Antlaşması (1699)

I. Rusya	
II. Avusturya	
III. Lehistan	
IV. Venedik	
V. Malta	

Tabloda yer alan devletlerden hangisi ile Karlofça Antlaşması görüşmelerinde bulunulmasına rağmen temsilcinin imza yetkisi olmadığı gerekçesiyle antlaşma imzalanamamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1.

Yukarıda yer alan Olay - Sonuç ilişkileri tablosunun kaç numaralı alanında yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Osmanlı Devleti'nde vezirlerin çoğu beylerbeylikten gelen askerler iken 1699 Karlofça Barışı sonrası dış işlerine bakan bürokratlardan seçilmeye başlanmıştır.

Bu durumun yaşanmasında;

- I. devletin bekasının diplomaside görülmesi,
- II. Avrupa ile münasebetlere önem verilmesi,
- III. liyakat anlayışının önemli hâle gelmesi

gelişmelerinden hangilerinin etkisinin olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti Karlofça Antlaşması ile Batı'da çok büyük bir toprak kaybı yaşamıştır. Bütün galip devletlerle antlaşma imzalanırken Rusya elçisinin yetki belgesi olmadığından Rusya ile bu antlaşma imzalanamamıştır.

Karlofça Antlaşması'nın devamı olmak üzere Rusya ile imzalanan antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul Antlaşması
- B) Bahçesaray Antlaşması
- C) Bucaş Antlaşması
- D) Vasvar Antlaşması
- E) Hotin Antlaşması

4. II. Viyana Kuşatması'nın başarısızlıkla sonuçlanması Avrupa devletlerini harekete geçirmiş; Avusturya, Lehistan, Venedik ittifakına Rusya sonradan dahil olmuştur. Hemen ardından da on altı yıl sürecek uzun bir savaş dönemi başlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu ittifakın kurulmasının sonuçlarından değildir?

- A) Haçlı ruhu Avrupa'da canlanmıştır.
- B) Osmanlı mağlubiyeti Avrupa'yı cesaretlendirmiştir.
- C) Osmanlı, cephede kuvvetlerini bölmek zorunda kalmıştır.
- D) Avrupa'da mezhep birliği sağlanmıştır.
- E) Osmanlı Batı'daki en büyük toprak kaybını yaşamıştır.

5. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılın başlarındaki siyasetini Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları'nın etkisi altında belirlemiştir.

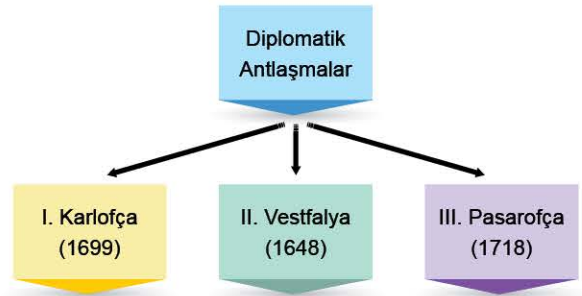
Osmanlıların bu olumsuzluklar karşısında aynı yüzyılın ilk çeyreğinde;

- I. Avrupa'daki tüm egemenlik haklarından vazgeçme,
- II. kaybettiği toprakları geri alma,
- III. demokratikleşme çalışmalarını başlatma

politikalarından hangilerini takip ettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6.

XVII. yüzyılda değişmeye başlayan diplomasi anlayışı doğrultusunda, yukarıda verilen antlaşmalardan hangilerinin müzakereler yoluyla yapıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III